

Omhändertagande

Stödande instruktion för livsmedelskontrollen

En av de administrativa sanktioner en kontrollmyndighet kan använda sig av är omhändertagande, det vill säga att ta hand om varor. Här får du veta vilka regler som gäller på området.

När kan omhändertagande användas?

Möjligheten till omhändertagande av varor regleras i 24 § livsmedelslagen (2006:804).

Utöver vad som följer av de EU-bestämmelser som kompletteras av livsmedelslagen får en kontrollmyndighet ta hand om en vara som har släppts ut på marknaden, eller som uppenbart är avsedd att släppas ut på marknaden, i strid med 10 § eller de EU-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Det innebär att omhändertagande av en vara är möjlig när varan:

- inte uppfyller krav och villkor som föreskrivits eller beslutats om när det gäller märkning och presentation av livsmedel, livsmedlets beskaffenhet eller beteckning,
- har hanterats eller tidigare släppts ut på marknaden i en anläggning som inte har godkänts eller registrerats eller inte uppfyller villkor i ett godkännande eller ett tillstånd,
- innehåller förbjudna ämnen,
- har halter som överskrider gränsvärden som är bestämda i lag eller EU-förordning, eller
- inte uppfyller kraven på säkra livsmedel, se artikel 14 förordning (EG) nr 178/2002. Det är även möjligt att omhänderta en vara om den förses med ett föreläggande eller förbud enligt 22 § och om föreläggandet eller förbudet inte följs.

Det finns möjlighet för livsmedelsföretagaren att göra varorna dugliga under överinseende av kontrollmyndigheten eller att använda dem för annat ändamål. Om det inte är möjligt ska varan förstöras av kontrollmyndigheten på ägarens bekostnad.

Ett omhändertagande innebär att man fråntar varuägaren möjligheten att förfoga över varorna till dess att rättelse skett och beslutet upphävs eller varorna destrueras genom myndighetens försorg. Om varorna förstörs eller genomgår en kvalitetsförsämring under den tid beslutet om omhändertagande gäller och beslutet efter domstolsprövning visar sig ha varit obefogat eller upphävs kan kontrollmyndigheten bli skadeståndsskyldig. Se 3 kap. 2 § skadeståndslagen (1972:207).

Det är viktigt att tänka på att beslut om omhändertagande bör innehålla uppgifter som så exakt som möjligt identifierar de omhändertagna varorna/partiet.

Omhändertagande kan användas i situationer då varupartier är små, dyrbara och/eller lättflyttade, det vill säga där det finns risk att de annars "försvinner". Förbud att släppa ut varor på marknaden med stöd av artikel 54 punkt 2 b) förordning (EG) nr 882/2004 eller 22 § livsmedelslagen (2006:804), som inskränker ägarens dispositionsrätt, fungerar oftast bra i andra fall.

Innan omhändertagande beslutas bör myndigheten ha gjort klart för sig var och hur varorna ska förvaras innan de lagligen får eller ska destrueras. Det är lämpligt att myndigheten anger en tidsfrist i beslutet för ägaren som ska inkomma med rättelseförslag före utsatt destruktionsdag.

Det måste framgå av beslutet att destruktion sker om inte rättelseförslag kommit in i tid. Besluten bör alltid förenas med ett förordnande om att beslutet gäller omedelbart även om det överklagas, enligt 33 § livsmedelslagen. Observera SLVFS 2000:35 om hantering av specificerat riskmaterial.